

อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

อภิญญา หรุสกุล

สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรกุล และ สุชาดา กรเพชรปภาณี

วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรในโมเดลประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 3 ตัวแปร ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราจีนบุรี และระยอง ประกอบด้วยประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง และหัวหน้าส่วนโยธา จำนวน 220 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรม LISREL 8.80

ผลการวิจัยปรากฏว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ระดับดี มีค่าสถิติไค - สแควร์ เท่ากับ 40.42 ค่า p เท่ากับ .28 ค่า df เท่ากับ 36 ค่า GFI เท่ากับ .97 ค่า AGFI เท่ากับ .94 ค่า CFI เท่ากับ 1.00 ค่า SRMR เท่ากับ .02 ค่า RMSEA เท่ากับ .02 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ .75 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความเข้มแข็งของชุมชน คือ คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก, ความเข้มแข็งของชุมชน, โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

Influences of Transformational Leadership and Positive Psychological Attributes of the Chief Executive of Sub-district Administrative Organization on Community Strength

Apinya Hroosakool
Supim Sripunvoraskul and Suchada Kornpetpanee
College of Research Methodology and Cognitive Science
Burapha University, Thailand

Abstract

The purpose of this research was to develop and validate a causal model of how transformational leadership and positive psychological attributes of the chief executive of sub-district administrative organization influenced community strength. The model consisted of three latent variables: community strength, transformational leadership, and positive psychological attributes. The sample was derived by means of multi-stage random sampling, and consisted of 220 administrators and staff of the sub-district administrative organization in the eastern part of Thailand from 4 provinces: Chachoengsao, Chon Buri Prachin Buri, and Rayong. Research instrument was a questionnaire. Descriptive statistics were generated using SPSS, and causal modeling involved in the use of LISREL 8.80.

Results indicated that the hypothetical model was consistent with the empirical data as indicated the following fit statistics: chi-square = 40.42, $df = 36$, $p = .28$, GFI = .97, AGFI = .94, CFI = 1.00, SRMR = .02, and RMSEA = .02. The variables in the model accounted for 75 percent of the total variance in community strength. Positive psychological attributes influenced community strength the most.

Keywords: transformational leadership, positive psychological attribute, community strength, causal model

ความนำ

จิตวิทยาเชิงบวก (Positive psychology) เป็นแนวความคิดจิตวิทยาที่ต่างจากมุมมองของจิตวิทยาแบบเก่าที่มุ่งเน้นเรื่องปัญหาของมนุษย์ มาเป็นการให้ความสำคัญกับเรื่องจุดแข็ง (Strength) คุณค่า (Value) การมองโลกทางบวกหรือในแง่ดี (Optimism) ความหวัง (Hope) ความยืดหยุ่น (Resiliency) ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่นในเชิงบวก การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความคิดและการกระทำเชิงบวก และความสุข (Happiness) ของบุคคล (Seligman, 1998) คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกทำให้เกิดพฤติกรรมเชิงบวกในการทำงาน สร้างความพึงพอใจ และมีความสุขในการทำงาน (Youssef & Luthans, 2007) ความหวังและการมองโลกในแง่ดีเป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจ ทำให้เกิดกระบวนการสร้างความมุ่งมั่นในการทำงาน เกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงาน (Goleman, 1998) ผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกร่วมกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกที่ส่งผ่านภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมีผลต่อประสิทธิผลของบริษัทที่อยู่ระหว่างการก่อตั้งหรือระยะเริ่มต้นของการดำเนินธุรกิจมากกว่าบริษัทที่มีความมั่นคงแล้ว (Peterson et al., 2009)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นภายใต้การกำกับดูแลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการบริหาร และพัฒนาชุมชนระดับตำบล มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชากรของประเทศในระดับรากหญ้า เนื่องจากเป็นหน่วยการปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด อีกทั้งยังมีทฤษฎีที่ทำให้เชื่อได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพสูงในการพัฒนาชุมชน เข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริง จึงทำให้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน (บุษอริ ยีหะมะ, 2550) ซึ่งการบริหารงานของ อบต. จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ที่ถือว่าเป็นหลักการสำคัญที่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกหรือผู้บริหารท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการบริหารงานตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจดำเนินงาน ตรวจสอบและประเมินผลงานของ อบต. นอกจากนี้แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน เป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการ นักพัฒนาทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม (วรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล และธีระพงษ์ มาลัยทอง, 2550) การที่ชุมชนจะเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้นั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความรู้และกลไกภายในชุมชนเป็นหลัก ช่วยให้สามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ชุมชนผ่านช่วงวิกฤตไปได้ด้วยดี และเกิดพลังสร้างสรรค์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด อันเป็นความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ (พีรธร บุญยรัตพันธุ์ บุญส่ง กวยเงิน และพัฒนศักดิ์ กระต่ายน้อย, 2552)

สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน คือผู้นำที่มีคุณภาพและสมาชิกที่มีคุณภาพ ชุมชนที่เข้มแข็ง คือชุมชนที่เต็มไปด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีภาวะผู้นำ สามารถที่จะริเริ่มและกระทำในสิ่งที่สร้างสรรค์ นายก อบต. ในฐานะผู้นำในการพัฒนาท้องถิ่นจำเป็นต้องสร้างพลังให้กับชุมชนด้วยเทคนิคการใช้กระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2549) คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกเป็นพื้นฐานของการแสดงภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การมีความหวังและมองโลกในแง่ดี สามารถฝึกฝนจนเป็นภาวะผู้นำในระดับสูงที่แสดงพฤติกรรมในการสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน จัดการภาวะวิกฤตได้เป็นอย่างดี ผู้นำที่มองโลกในแง่ร้ายจะมีพฤติกรรมไม่ค่อยยืดหยุ่นในเรื่องของตนเองและองค์กร จัดการแต่สิ่งที่ได้รับสืบทอดและมอบหมายมา ผู้นำที่มีความ

กระตือรือร้นที่จะทำงานด้วยเหตุผลอื่นที่นอกเหนือไปจากค่าจ้างหรือสถานภาพ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะไปสู่เป้าหมายอย่างเต็มพลังแสดงออกด้วยการมองโลกในแง่ดี และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะประสบความสำเร็จ (Synder & Lopez, 2002) จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของผู้นำ

Bass (1998) อธิบายลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาคนในองค์กรให้ประสบความสำเร็จในระดับที่สูงกว่าเดิมด้วยการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealistically influential) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirationally motivating) กระตุ้นทางปัญญา (Intellectually stimulating) และให้การแนะนำโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individually considerate) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนพึ่งตนเองได้ในด้านการพัฒนาชุมชน เน้นกระบวนการของการนำเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน เริ่มจากการสร้างความเข้าใจและความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องทำการเปลี่ยนแปลงชุมชนไปในทางที่ดีขึ้น เพิ่มโอกาสการรับรู้ ส่งเสริมให้สนใจต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมมากขึ้น อีกทั้งยังพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้มีศักยภาพมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถพึ่งตนเองได้ (self-help, self-reliance) อย่างยั่งยืน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาชุมชน ในกระแสโลกาภิวัตน์ที่จำเป็นต้องเปิดโอกาส ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้กระทำการพัฒนาด้วยตนเอง เพื่อให้มีการพัฒนาทางปัญญาด้วยการเรียนรู้ร่วมกันอย่างบูรณาการ การรวมพลังชุมชนเป็นเครือข่าย สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม เพื่อให้สามารถค้นพบตนเอง ค้นพบพลังชุมชน เพื่อนำไปใช้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม จะเห็นได้ว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี (ณัฐนรี ศรีทอง, 2552) จึงกล่าวได้ว่า ผลสำเร็จขององค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบล สามารถวัดผลสำเร็จได้ด้วยความเข้มแข็งของชุมชน (Community strength) ที่เป็นสิ่งสะท้อนถึงปรากฏการณ์ทางสังคมของชุมชนที่บังถึงการอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่ต้องรอคอยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น มีความมั่นคงปลอดภัย มีความรู้สึกรักและหวงแหนชุมชน และมีวิสัยทัศน์ในการคาดการณ์ถึงปัญหา (นภาพรณ หนะวานนท์ และคณะ, 2550)

จากที่กล่าวมาชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกมีความสำคัญต่อประสิทธิผล และประสิทธิภาพขององค์กร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลบรรลุเป้าหมายในอนาคต คือทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยอาศัยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหรือไม่ อย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น ให้เป็นผู้นำที่มีศักยภาพในการกระตุ้นประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ร่วมสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

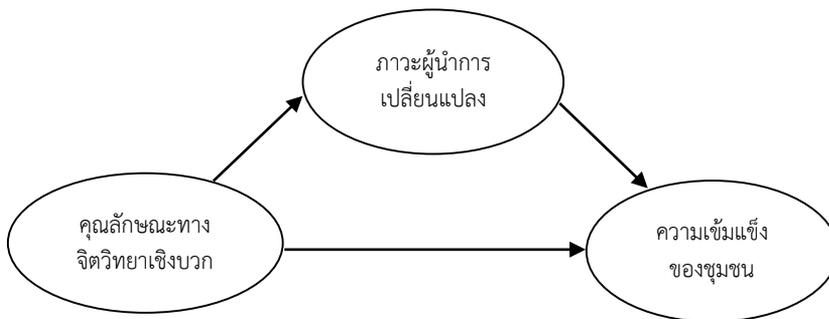
1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

Bass (1998) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการแนะนำโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นภาวะผู้นำเชิงบูรณาการที่เหมาะสมกับสภาวะการณ์แข่งขันที่องค์กรต้องรับมือกับวิกฤตหรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน สร้างความผูกพันในองค์กร ทำให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดี สามารถ

ใช้เครื่องมือการจัดการที่ดี ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทำให้องค์การบริหารบรรลุเป้าหมาย (Bass et al., 2003, 2004; Judge & Piccolo, 2004; Avolio, 2011; DuBrin, 2013; Northouse, 2013; ทิชี และเฮน, 2542; ชัยเสฏฐ์พรหมศรี, 2549; วิเชียร วิทย์อุดม, 2553) และเอกสารงานวิจัยหลายเรื่องกล่าวถึงคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก (ความหวัง การมองโลกในแง่ดี และความยืดหยุ่น) ว่า มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ (DuBrin, 1998; Owen, 2011; Goleman, 2002, อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550; ยุทธนา ภาระนันท์, 2551) จิตวิทยาเชิงบวก (Positive psychology) เป็นศาสตร์ทางเลือกใหม่ที่ยึดเอาจุดแข็งของมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ความสามารถเชิงบวก และสภาวะจิตใจที่ดีในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ โดยบุคคลที่มีความหวังจะกำหนดเป้าหมายวางแผนและหาวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยการมองเชิงบวก มองอย่างมีความหวัง และความยืดหยุ่น ทำให้สามารถการเผชิญกับปัญหานานัปการ และรับมือกับวิกฤติต่าง ๆ และนำพ่องค์การสู่ความเข้มแข็ง (Seligman, 1998; Snyder et al., 2011; Biswas-Diener, 2010) จึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์การ (Li, 2002; Peterson et al., 2009; Youssef & Luthans, 2007) สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กและเข้าถึงได้ง่ายที่สุด มุ่งหวังการบำบัดทุกข์บำรุงสุขเป็นสิ่งสำคัญสูงสุดด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความพึงพอใจของประชาชน มากกว่าผลกำไร (สุเมธ แสงนิมนวล, 2552) ความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่แสดงถึงความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นตัววัดประสิทธิภาพของ อบต. ประกอบด้วยความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ความมั่นคงและปลอดภัยของชุมชน การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน และความรักหวงแหนชุมชน (นภาพรณี หะวานนท์ และคณะ, 2550)

จากแนวคิดและผลงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นเหตุผลสนับสนุนการเชื่อมโยงตัวแปรเพื่อสร้างโมเดลสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน โมเดลสมมติฐานการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลสมมติฐานอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอิทธิพลทางตรงต่อความเข้มแข็งของชุมชน

3. คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งของชุมชนโดยส่งอิทธิพลผ่านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นผู้บริหารและบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง และหัวหน้าส่วนโยธา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ภาคตะวันออก 7 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว รวมทั้งสิ้น 332 องค์การบริหารส่วนตำบล

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 220 คน (Schumacker & Loman, 1996) จาก 20 อบต. เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก ปรับปรุงจากแบบวัดความหวัง ของ Snyder et al. (1991) แบบวัดการมองโลกในแง่ดี ของ Scheier et al. (1994) และแบบวัดความยืดหยุ่น ของ Block and Kremen (1996) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .90 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านความหวัง ด้านการมองโลกในแง่ดี และด้านความยืดหยุ่น

ตอนที่ 3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีของ Bass (1998) มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .96 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ตอนที่ 4 ความเข้มแข็งของชุมชน ปรับปรุงจากดัชนีวัดความเข้มแข็งของชุมชนในภาพรวมจากงานวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (นภาพรณ์ หะวานนท์ และคณะ, 2550) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .94 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ด้านความมั่นคงปลอดภัยของชุมชน ด้านการมีวิสัยทัศน์ของชุมชน และด้านความรักและห่วงหาพันชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน 2555 โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างใน อบต. จำนวน 20 อบต. ที่สุ่มได้ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 220 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

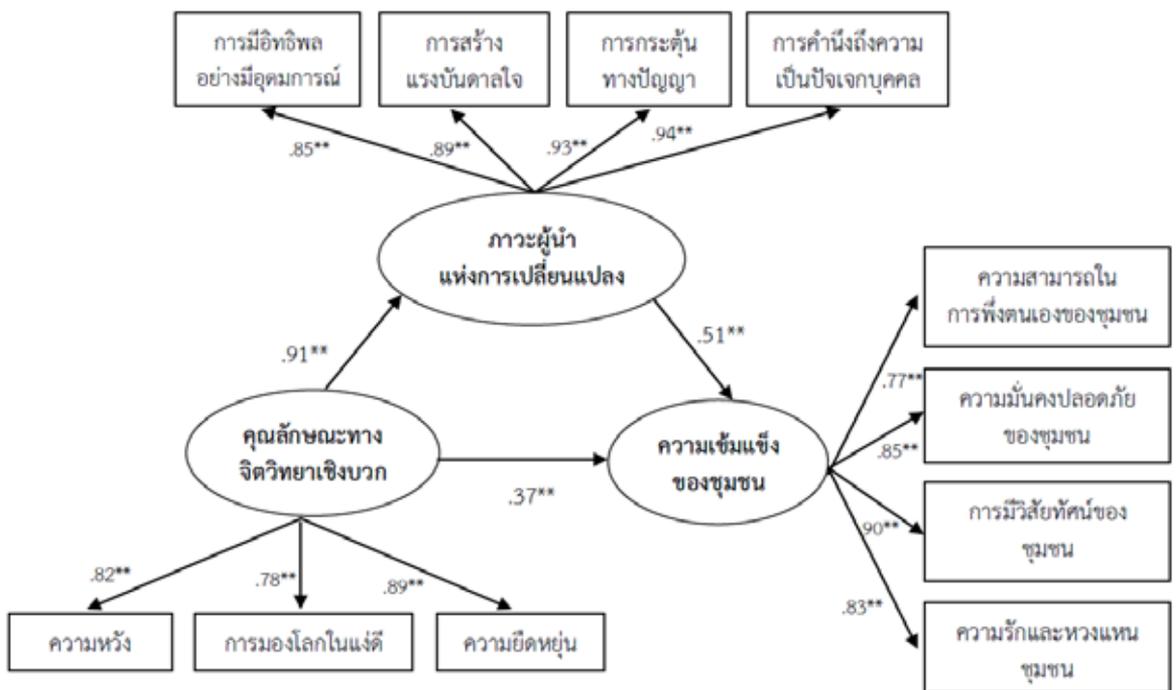
1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปร นำเสนอเป็นค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และความโด่ง

2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ สำหรับนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์ต่อไป

3. ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝง และความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.80

ผลการวิจัย

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงดัง ภาพที่ 2 และตารางที่ 1

R^2 ความเข้มแข็งของชุมชน = .75

หมายเหตุ: $\chi^2 = 40.42, p = .28, df = 36, GFI = .97, AGFI = .94, SRMR = .02, RMSEA = .02$
 CFI = 1.00, ** $p < .01$

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงในโมเดล

ตัวแปรผล	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง			ความเข้มแข็งของชุมชน		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ตัวแปรสาเหตุ						
คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก	.91**	-	.91**	.84**	.47**	.37**
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	(0.07)	-	(0.07)	(0.08)	(0.13)	(0.14)
R ²		.83			.75	

** $p < .01$

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนตามสมมติฐานปรากฏว่า ผลการตรวจสอบค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 40.42 โดยมีค่าความน่าจะเป็นทางสถิติ (p) เท่ากับ .28 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 36 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ .97 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .94 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ .02 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ .02 กราฟคิวพล็อตมีความชันมากกว่าเส้นทแยงมุม ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงสุด เท่ากับ 1.97 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ (2.00) และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตาม คือ ความเข้มแข็งของชุมชน มีค่าเท่ากับ .75 แสดงว่า ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความเข้มแข็งของชุมชนได้ร้อยละ 75

เมื่อพิจารณาเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรแฝงความเข้มแข็งของชุมชน ปรากฏว่า ความเข้มแข็งของชุมชน ได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ .84 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แบ่งเป็นอิทธิพลทางตรงมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .37 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และอิทธิพลทางอ้อมผ่านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .47 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกมีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีขนาดอิทธิพลรวมเท่ากับ .91 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงต่อความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ .51 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยความเข้มแข็งของชุมชนได้รับอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมจากคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับอิทธิพลทางตรงจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับทฤษฎีและผลการวิจัยหลายเรื่อง (Goleman, 1998; Snyder & Lopez, 2002; Bass, 1998; Youssef & Luthans, 2007; Peterson et al., 2009; Li, 2002) จึงอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

Peterson et al. (2009) และ Li (2002) ทำการวิจัยพบว่า คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกในระดับสูงของผู้นำ คือการเป็นผู้มีความหวัง มองโลกในแง่ดี และมีความยืดหยุ่นที่ส่งผ่านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อประสิทธิผลขององค์การที่อยู่ในระยะการเริ่มต้น มีผลต่อการประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้ตาม และมีความสอดคล้องกับ Snyder and Lopez (2002) ที่อธิบายว่า ผู้นำที่มีความหวัง มีเป้าหมายชัดเจน ได้รับความสามารถของตนเอง มีวิธีการคิดหาหนทางที่หลากหลาย มีการวางแผนสร้างและเลือกเส้นทางที่มีประสิทธิภาพในการที่จะบรรลุเป้าหมาย ความหวังเป็นแรงสนับสนุนให้บุคคลมีแรงจูงใจในการกำกับตนเอง ให้เดินไปบนเส้นทางที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย แต่เมื่อมีอุปสรรค จะใช้เวลามากเป็นพิเศษ อาจใช้เส้นทางสำรองที่ดีที่สุด ผู้นำที่มองโลกในแง่ดี จะอธิบายถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น สนับสนุนความเชื่อในการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก คิดและคาดการณ์ถึงผลลัพธ์ที่ดี แสดงออกทางอารมณ์เชิงบวกอยู่เสมอ มีความอดทน และสามารถจัดการปัญหา และนำไปสู่ความสำเร็จได้และถ้าผู้นำเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นในระดับสูง จะแสดงพฤติกรรมเชิงบวกในการปรับตัวด้านทานและรับมือกับความเครียด ปัญหาและอุปสรรค และฟื้นคืนสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้องค์การมีความเข้มแข็ง

Bass (1998) และ Youssef and Luthans (2007) ได้กล่าวถึงผลสำเร็จขององค์การว่า มีมุมมองที่หลากหลาย การส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น การที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีการสร้างแรงบันดาลใจ มีการกระตุ้นทางปัญญา และมีการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จะทำให้การบริหารงานพัฒนาชุมชนมีความเข้มแข็ง ด้วยการทำให้ประชาชนมีศักยภาพเพิ่มขึ้น และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม

คุณลักษณะจิตวิทยาเชิงบวกตามทฤษฎีของ Snyder and Lopez (2002) อธิบายว่า ผู้ที่มีความหวังจะกำหนดเป้าหมายและวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย และเมื่อมีเหตุการณ์วิกฤต หรืออุปสรรคจะอธิบายเหตุการณ์ในทิศทางบวก จะมองโลกในแง่ดี ทำให้ยังคงรักษาความหวัง และสามารถก้าวผ่านอุปสรรคไปได้ ซึ่งในงานพัฒนาชุมชนนั้นมุ่งหวังผลักดันให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ สร้างความร่วมมือและเกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ตรงตามความต้องการของประชาชน คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก (การมีความหวัง การมองโลกในแง่ดี ความยืดหยุ่น) ของผู้นำ จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนในชุมชนโดยเฉพาะผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำแผนพัฒนาชุมชน จะได้มีโอกาสกำหนดวิธีการดำเนินงานที่จะทำให้แผนพัฒนาชุมชนบรรลุความสำเร็จ อีกทั้งการบริหารงานของ อบต. นับเป็นการบริหารงานท้องถิ่นระดับรากหญ้าที่ต้องอาศัยความยืดหยุ่นของนายก อบต. มากกว่าการยึดมั่นในหลักการจนเกินไป เพราะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เป็นการทำงานที่ต้องเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งความหลากหลายของคนในชุมชนบางที่อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่าง ดังนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยก คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกซึ่งมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ (DuBryn, 1998; Owen, 2012; Goleman, 2002; สุเทพ พงศรีวัฒน์, 2550; ยุทธนา ภาระนันท์, 2551) จะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้นายก อบต. สามารถทำให้เกิดความร่วมมือของคนในชุมชน ด้วยความหวัง และการมองโลกในแง่ดี จะทำให้คนในชุมชนรับรู้หรือได้รับอิทธิพลในการยึดมั่นในวิสัยทัศน์ และเกิดการถ่ายทอดมุ่งสู่ประชาชน หาวีวิธีการดำเนินงานที่จะทำให้ได้บรรลุตามแผนพัฒนาชุมชน รวมถึงการผลักดันให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงต้องสร้างแรงบันดาลใจ ทำให้มองเห็นถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าตนเอง และเมื่อเกิดการมีส่วนร่วมแล้ว การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล จะเป็นการแสดงออกของภาวะผู้นำ ที่จะทำให้คนในชุมชนยกระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของตน ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองในการที่จะทำงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน ดังนั้นการที่ผู้นำ คือนายก อบต. เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก จะทำให้คนในชุมชนมีความสามารถในการพึ่งตนเองได้ มีความมั่นคงและปลอดภัย มีวิสัยทัศน์ของชุมชน เกิดความรักและห่วงหาของของคนในชุมชน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความเข้มแข็งของชุมชน (นภาพรณ์ หะวานนท์ และคณะ, 2550) ที่แสดงถึงความสำเร็จ

ของการบริหารงานของ อบต. ในการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นหน้าที่ของนายก อบต. ในฐานะผู้นำที่จำเป็นต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่สำคัญต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อเสนอแนะผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายก อบต. ที่แสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางในการพัฒนาผู้นำองค์กรท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก การเป็นผู้มีความหวัง มองโลกในแง่ดี และมีความยืดหยุ่น สนับสนุนการมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ดังนี้

1. นายก อบต. เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง อาจแสวงหาแนวทางพัฒนาฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ที่มีความหวัง มองโลกในแง่ดี และมีความยืดหยุ่น บริหารงานแบบมีเป้าหมายและมีวิธีการในการทำให้บรรลุเป้าหมาย มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีพลังใจที่จะฝ่าฟันวิกฤติ ความเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณสมบัตินี้จะทำให้ผู้ตามหรือทีมงานรับรู้ผ่านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และพร้อมจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นหน่วยงานกำกับดูแล อบต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารองค์กรหรือหน่วยงานมีคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และติดตามประเมินผลการพัฒนาโดยยึดความเข้มแข็งของชุมชนเป็นประสิทธิผลที่สะท้อนผลการบริหารงานของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยใช้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยวิธีการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multigroup analysis) เช่น กลุ่ม อบต. ที่ตั้งอยู่ในแต่ละภาค หรือที่มีขนาดต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ว่าคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายก อบต. ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนต่างกันหรือไม่

2. เนื่องจากความเข้มแข็งของชุมชนมีหลายด้าน ซึ่งคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายก อบต. อาจส่งผลดีในบางด้าน จึงควรมีการศึกษาที่เฉพาะเจาะจง เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนให้มากขึ้น

3. ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเจาะลึกคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนายก อบต. ในทุกด้านที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว เพื่อศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของผู้นำการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการศึกษาในระยะเวลานั้นอาจไม่เห็นผลชัดเจน การติดตามในระยะเวลายาวขึ้น อาจจะทำให้เห็นผลที่มีต่อความเข้มแข็งของชุมชนชัดเจนขึ้น

5. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกส่งอิทธิพลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวกของผู้นำ จึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาต่อ เพื่อความเข้าใจที่สมบูรณ์ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายก อบต. ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2549). *ภาวะผู้นำองค์กรยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ณัฐนรี ศรีทอง. (2552). *การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ทิวี่, โนเอลเอ็ม. และเฮน, เอไล. (2542). *กลไกสร้างผู้นำ* (ทรงวิทย์เขมเศรษฐ์, แปล). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

- นภาพรณ์ หะวานนท์, เพ็ญสิริ จีระเดชากุล และ สุรวุฒิ ปัดไธสง. (2550). *ทฤษฎีฐานรากในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- นภาพรณ์ หะวานนท์, เพ็ญสิริ จีระเดชากุล, สุรวุฒิ ปัดไธสง, นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล และ ปานจักร เหล่ารัตนวรพงษ์. (2550). *ดัชนีความเข้มแข็งของชุมชนความกลมกลืนระหว่างทฤษฎีฐานรากกับข้อมูลเชิงประจักษ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- นันทิยา หุตานวัตร และ ณรงค์ หุตานวัตร. (2549). *การพัฒนาองค์กรชุมชน*. เอกสารตำราหลักประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- บุญอริ ยีหะมะ. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรธร บุญยรัตน์, บุญส่ง กวยเงิน และ พัฒน์ศักดิ์ กระจ่างน้อย. (2552). *กระบวนการทำงานในชุมชนแบบมีส่วนร่วม*. พิษณุโลก: พิษณุโลกการพิมพ์.
- ยุทธนา ภาระนันท์. (2551). คิดเชิงบวก...กุญแจไขพลังสมอง (Positive thinking) วันที่ค้นข้อมูล 23 มีนาคม 2553, เข้าถึงได้จาก <http://www.boybdream.com/manager-newsconten.php?newid=28655>
- วรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล และ ชีระพงษ์ มาลัยทอง. (2550). รายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย. *วารสารเศรษฐกิจและสังคมไทย*, 44(1), 40-47.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2553). *ภาวะผู้นำ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์*. ม.ป.ท.
- สุเมธ แสงนิมมานวล. (2552). *ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- Avolio, B. J. (2011). *Full Range Leadership Development* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Bass, B. M. (1998). *Transformational Leadership: Industry, Military, and Education Impact*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bass, B. M., Avolio, B. J., Jung, D.I., & Berson, Y. (2003). Predicting unit performance by assessing transformational and transactional leadership. *Journal of Applied Psychology*, 88, 207-218.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (2004). *Multifactor Leadership Questionnaire: Manual Leader form, Rater, and Scoring key for MLQ (Form 5x-Short)*. Redwood City, CA: Mind Garden.
- Biswas-Diener, R. (2010). *Practicing positive psychology coaching: assessment, activities, and strategies for success*. Hoboken, NJ : Wiley.
- Block, J., & Kremen, A. M. (1996). IQ and ego-resiliency: Conceptual and empirical connections and separateness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 349-361.
- DuBrin, A. J. (1998). *Leadership Research Findings, Practice, and Skills* (2nd ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin.
- DuBrin, A. J. (2013). *Principles of leadership* (7th ed.) Australia : South-Western, Cengage Learning.
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. London: Bloomsbury.
- Judge, T. A., & Piccolo, R. F. (2004). Transformational and Transactional leadership: A meta-analysis test of their relative validity. *Journal of Applied Psychology*, 89, 755-768
- Li, W. (2002). *A Positive Organizational Behavior Approach to Work Motivation: Testing the core Confidence Model in China*. Graduate School, Bangkok University.

- Northouse, P. G. (2013). *Leadership : theory and practice*. (6th ed). London: Western Michigan University. Washington DC.
- Owen, J. (2011). *How to Lead*. (3rd ed.). London: Ashford Colour.
- Peterson, S. J., Walumbwa, F. O., Byron, K., & Myrowitz, J. (2009). CEO positive psychological traits, transformational leadership, and firm Performance in High Technology Start-up and Established Firms. *Journal of Management*, 35(2), 348-368.
- Seligman, M. (1998). *Learned optimism*. New York: Pocket Books.
- Snyder, C. R., & Lopez, S. J. (Eds.). (2002). *Handbook of positive psychology*. New York: Oxford University Press.
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C., & Harney, P. (1991). The will and the ways: Development and Validation of an Individual Differences Measure of Hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 570-585.
- Snyder, C. R., Lopez, S. J., & Pedrotti J.T. (2011). *Positive psychology: The science and practical explorations of human strengths*. Thousand Oak, California: Sage.
- Youssef, C. M., & Luthans, F. (2007). Positive Organizational Behavior in the Workplace: The impact of hope, optimism, and resilience. *Journal of Management*, 33, 774-800.